
A ROKONTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL

Európai érdemrendek

Jörg Nimmergut már évtizedek óta a falerisztikai szakterület jeles német művelője, tavaly ünnepelte 70. születésnapját. Egy régebbi, azóta többször átdolgozott, s több kiadásban is megjelent fontos művének teljesen új változata jelent meg a prominens német kiadónál, ahol Európa-szerte általánosan ismert, használt szakkönyvek, katalógusok, kézikönyvek stb. látnak napvilágot. Maga a recenzált kötet egy sorozatnak a része. A *Sammlertraume* kötetektől megkívánt szerkezeti, tartalmi stb. követelményeknek megfelelően jelent meg a szerző műve is.

A bevezetésben általánosságban olvashatunk a tárgykör ókori (egyiptomi, görög-római) előzményeiről, az egyházi lovagrendekről, Szent Sír Rend (1099 ?), Johannita Rend, később Máltai Lovagrend (1118), Templomos Rend (1118), Marianus Rend (1170.), a későbbi Német Lovagrend (1190), Avizi Szent Benedek Rend (1143-1147 ?) Calatrava Rend (1158,) stb. Külön említés történik a falerisztika területen is sajátos szerepet betöltő szentszéki elismerésekről. A szerző áttekinti (Európa különböző országai szerint) a legjelentősebb világi lovagrendeket. Térdszalag Rend (1348), Annunziata Rend (1362), Fürdő Rend (1399), Sárkány Rend (1408), Szent Hubertusz Rend (1444), Elefánt Rend (1462) stb. Áttekinti a világi lovagrendeken belül a legfontosabb, ún. házi rendeket, pl. Distel Rend (1540), Szent András Rend (1698), Fekete Sas Rend (1701), Húség Rendje (1715), Nyevszkij Szent Sándor Rend (1722), Szent Januarius Rend (1728).

Áttekintést olvashatunk a legfontosabb katonai érdemrendekről, pl. Szent Lajos Rend (1699), Pour le Merite Rend (1740), Mária Terézia Katonai Érdemrend (1757), (francia) Katonai Érdemrend (1759), (würtembergi) Katonai Érdemrend (1759), (orosz) Szent György Rend (1769), „Virtuti Militari” Rend (1792), Szent Henrik Katonai Érdemrend (1807), Károly Frigyes Katonai Rend (1807).

Ugyanígy összeállításban ír a legjelentősebb polgári érdemrendekről. Szent Anna Rend (1735), (1797), Észak Csillaga Rend (1748), Magyar Királyi Szent István Rend (1764), Wasa Rend (1772), Danebrog Rend (1808),

(bajor) Szent Mihály Érdemrend (1837), Vörös Sas Rend (1810), Katolikus Izabella Rend (1815).

A szerző méltatja a francia Becsületrendnek az újabb-kori falerisztikában játszott, kiemelt szerepét és hatásait.

Rövid kitekintésben tanulmányozható a német kitüntetésügy alakulása is 1918 után. Nimmergut mint különleges szakterületről megemlékezik a női elismerések, illetve az adományozási okmányok gyűjtéséről.

Az olvasó tanácsokat, ötleteket kap a falerisztikai gyűjtés különféle lehetőségeiről, formáiról, esetleges indítékairól. Szerepel a kötetben, hogy ki tekinthető „valódi” falerisztikai gyűjtőnek, illetve az is, hogy ki, milyen feltételek mellett lehet gyűjtő. Bővebben tájékozódhat az olvasó a szakmai vonatkozású címeiről, az egyes darabok, gyűjtemények áráról, az árak ingadozásáról, tendenciákról stb. Nem kerüli meg a szerző azt a, sajnos, folyamatosan előforduló kérdést, hogy „eredeti vagy hamisítvány” stb. Az igényes gyűjtő megfelelő, „fényképes” nyilvántartással, kartotékrendszerrel stb. kell, hogy rendelkezzen „kedvenceiről”. Ez még hasznos lehet az e területen igen gyakori betörések felderítésénél, értékebecslésnél. Szól a gyűjteménybe került példányok ápolásának kérdéseiről.

Európai kitekintést kapunk a gyűjtők számára hasznos szakirodalomról, országok szerinti csoportosításban. Különböző nyelveken, különféle időszakokban megjelent művekről is informálódhatunk. Esetünkben akár két helyen is, Ausztriánál (az Osztrák–Magyar Monarchia anyaga is szerepel), illetve külön Magyarországról is.

A bibliográfiai részben szerepelnek egyes katalógusok, illetve megemlíti az egyes szakmai periodikákat is.

Országok szerinti csoportosításban (1700-tól kezdődően) listába foglalva közli az európai rendjeleket. A vonatkozó főbb adatokkal, alapítás, fennállás ideje stb. Itt teljesen esetlegesen közli az egyes darabokat, illetve egyes adományozási okmányokat. Itt is két helyen szerepelnek magyar vonatkozású adatok. Ausztria esetében olvashatunk az Osztrák–Magyar Monarchiáról, illetve 1918 előtti kitüntetési rendszerünk elemeiről, illetve Magyarországnál az 1918 előtti és utáni időszakról egyaránt.

Kritikai megjegyzésként említem, hogy rendként közli az Arany-sarkantyús Vitézek Díszjelét, illetve a koronázásnak a dátumát, 1916-ot adja meg alapítási évszámként, a helyes, 1918 helyett. Ugyancsak nem rendek (a megadottak ellenére sem) a Vöröskereszt díszjelvények, illetve a Corvin-dekorációk sem.

A közölt lista egyébként más államok esetében is tartalmaz különféle hibákat, pontatlanságokat. Szerkezete nem teljesen egységes, pl. adott esetben

egyaránt közöl állami és nem állami kitüntetések. Sokszor keverednek a különféle rendszerek által kiadott elismerések, azok esetleges típusai, stb.

A kötet legértékesebb része, a rendkívül jó minőségű képekkel illusztrált, a nemzetközi kereskedelemben előforduló legjellegzetesebb – különféle kategóriákat képviselő – példányok bemutatása. Itt alapvető a „től–ig” árkatóriák közlése is. Az árak stb. tekintetében a szerző támogatást kapott a területtel foglalkozó legjelentősebb cégektől, testületektől, pl. Georg Ludwigsdorf (Dorotheum, Wien), Ernst Ludwig Wagner (Hermann Historica OHG, München), Marion Finster-Künker, Fritz Rudolf Künker (Münzenhandlung, Osnabruck), Eleonore Reichel (Auktionshaus H. D. Rauch, Wien), Bogdan Stambuliu (Aktionen, Lausanne), Andreas Thies (Auktionshaus, Kirchheim, Teck).

Ebben a részben is tanulmányozhatunk egyes jellegzetes elismeréseket, az Osztrák–Magyar Monarchia, illetve különféle „magyar rendszerek” időszakából.

Jörg Nimmergut: Orden Europas. Übersichtskatalog mit aktuellen Marktpreisen (Európai érdemrendek. Áttekintő katológus a jelenlegi piaci árakkal), 4. kiadás Battenberg Verlag in der H. Gietl Verlag und Publikationsservice GmbH kiadása. Regensdorf 2007. 264. oldal, gazdagon illusztrálva (Sammlertraume–sorozat) ISBN 978-3-86646-020-1

Pandula Attila